

ČERNOBÍLÁ REVUE

Speciální vydání

Barvy nepotřebujeme, když máme názory

červen 2026

MÁME NÁZOR: BARVY POTŘEBUJEME!

S blížícím se měsícem hrdosti se v redakci ČerVue objevila historicky první stížnost - anonymní čtenář si stěžoval, že mu přijde úchylné dělat Černobílou revue barevnou. Poté, co opadla panika ze zjištění, že tyto noviny ještě někdo čte, začaly redakcí zmítat vášnivé debaty: má snad být blížící se pride speciál černobílý? Nebo se máme přejmenovat na Barevnou revue? A má v ní tedy vyjít Černobílé okénko? Poněvadž otázek bylo více než odpovědí, rozhodla si ČerVue ponechat svůj původní název a kritikům navzdory vydat toto vydání barevné. Investigativní oddělení údajně po této domluvě slyšelo od jednoho z autorstva tohoto speciálu výkřik: „Užer se!“ z časových důvodů ovšem nebyla pravdivost tohoto zjištění potvrzena.

TÉMA MĚSÍCE

Joanne, běž domů a nech nás žít

napsala Magdaléna Lazarová

Je červen a to znamená, že nastal čas vyvěsit vlajky a radovat se z toho, že všichni můžeme otevřeně být tím, kým chceme a kým opravdu jsme. Že...? Samozřejmě by to tak být mělo, a to v každém měsíci v roce, ale bohužel ani červen není zas tak duhový. Co se vlastně děje ve světě, kde je ta slíbená queer joy? No, tak se na to podívejme. Koukneme na internet a tam na nás mimo jiné vyskočí zprávy, podle kterých to vypadá, že práva trans osob mizí jako pára nad hrncem. Zneplatnění řidičských průkazů, zákaz používat veřejné toalety a účastnit se olympijských her, jako by si někdo dal novoroční předsevzetí zničit život co nejvíce nevinným lidem. Řeší se všechno možné i nemožné od definice žen přes chromozomy až po genitálie náhodných lidí na internetu, jako by se ve světě nedělo nic zajímavějšího a zásadnějšího.

Když se těchto zapálených odpůrců transgender osob zeptáte, proč tohle všechno dělají, proč to tak řeší a proč si radši nehledí vlastní rozmnožovací soustavy, snaží se ze sebe marně udělat hrdiny prohlášením, že chtějí jen chránit ženy a děti. Jako by to, že někdo vykonává potřebu v uzamykatelné kabině, strašně ovlivňovalo každodenní existenci ostatních. Před čím vlastně tito lidé ženy a děti chrání? Jak ohrožuje močení náhodné trans ženy bezpečí okolí? Jedna nejmenovaná čarodějnice by na to nejspíš řekla něco jako: „To je ale přece muž v převleku, který přišel obtěžovat ženy a děti! Musíme zavést inspekce na toaletách, aby se na dámské WC nedostal žádný muž,

co tvrdí, že je žena!“ Transfobové se nestydí označit transgender osoby za sexuální predátory, přitom si sami nejvíc lámají hlavu nad otázkou, co má daný člověk před nimi v kalhotách. Pokud chce tato nejmenovaná čarodějnice zařídit, aby se na dámské toalety nedostala žádná trans žena, jak to vlastně hodlá udělat? Chce každé osobě ve frontě stáhnout kalhoty, nebo rovnou vykopnout ze dveří všechny jedince, kteří nebudou splňovat její vysněný ženský stereotyp? Hele, feminismus! Kdo vlastně jsou ty obávané transgender osoby, kterých se paní radikální feministka Joanne a další jedinci snaží mermomocí zbavit? Transfobové tohle nechtějí slyšet,

protože nenávidět ostatní je evidentně hlavní náplní jejich smutného života. Ale trans lidé opravdu nejsou úchylní podivíni, co chtějí unést naše děti, provádět na nich experimentální chirurgické zákroky a napíchat do nich hormony. Myslíte si, že se někdo ráno probudí, vyskočí z postele a řekne si: „Hele, můj život je moc jednoduchý! Chci, aby mě lidé šikanovali, smáli se mi, brali mi práva a zabíjeli mě jenom kvůli tomu, kým jsem. To by bylo strašně super, kdyby pro mě bylo nelegální zajít si na záchod! Tak já budu trans!“ Být trans opravdu není vědomé rozhodnutí. Není to žádný vysněný přelud, touha po pozornosti ani vstupenka na dámskou toaletu.

Být trans znamená narodit se v určitém těle a postupně si uvědomit, že to tělo a taky to, jak vás vnímá společnost, neodpovídá tomu, kým ve skutečnosti jste. Někdo o své identitě ví už od čtyř let a někomu to pořádně dojde až někdy v dospělosti ve tři hodiny ráno, ale pořád jsou stejně trans a vždycky byli. Genderová identita člověka je strašně osobní věc, kterou je někdy těžké si uvědomit, pochopit a přijmout, ale každopádně platí, že do ní nikdo nikomu nemůže kecat, protože jen my sami opravdu víme, kým jsme.

Často je to dlouhá cesta, která je navíc plná překážek, protože to vypadá, že lidstvo se nemůže zbavit své tendence nesnášet kohokoliv, kdo je jiný než ostatní a kdo nesplňuje ten starý dobrý stereotyp. V historii se vystřídaly různé scénáře, ale vlastně jde pořád o jedno a to samé - diskriminaci ostatních, protože jsou v něčem jiní. Až na to, že jediná věc, ve které se trans a ostatní queer lidé liší od zbytku společnosti, je to, že nemají stejná práva a stejné možnosti žít takový život, který chtějí.

Jak je vidět, svět opravdu není duhový, ale to neznamená, že Pride Month nemá smysl. Naopak - právě kvůli tomuhle vznikl. Je to oslava, ale především protest proti tomu, co mnozí musí snášet jen proto, že nejsou nudnou kopií všech ostatních. A přitom respekt, laskavost a slušnost stojí mnohem míň úsilí než bezmezná nenávisť. Takže ano, je čas vytáhnout vlajky, protože některým je potřeba neustále připomínat, ať jsou jeden na druhého hodní a začnou se zkrátka konečně chovat normálně.

Beletristické okénko ČerVue

K víření (české) literatury

Bylo by nesprávné tvrdit, že kvír osoby nemají v současné české kultuře své zastání. Mezi oceněnými, ale i neoceněnými českými filmy se běžně objevují kvír postavy v mnoha rovinách, mezi výtvarníky a výtvarnicemi především mladé generace je téma genderové a sexuální identity velmi často zpracováváno. Vždyť nás na letošních Oscarech dokonce reprezentoval dokumentární film o kvír fotografce Libuši Jarcovjákové. Ještě nejsem, kým chci být. Jen česká literatura jako kdyby ustrnula na mrtvém bodě.

Řekni, kde ty knihy jsou?: O absenci autentických kvír zkušeností v české mainstreamové literatuře

Když se řeč stočí k životu kvír lidí, je téměř jisté, že se odněkud ozve formulace: „Mně je to jedno, ale ať mi to pořád necpou.“ Prozaicky řečeno, v české literatuře to opravdu nikdo nikomu necpe. Českou mainstreamovou literaturu, která se po mnoha letech konečně pomalu dostává z transu jménem „komunismus byl špatnej a šoa ještě horší“, což jsou sice pravdy, ale v literárním kontextu posledních pár let už připomínají ždímání suchého hadru. Jedinou výjimku za poslední dobu tvoří román Rozložíš paměť Marka Torčíka, oceněný Literou za prózu i Cenou Jiřího Ortena. Více kvír románů nebo románů popisujících reálné kvír zkušenosti v mainstreamovější literatuře nenajdeme - až na ty, které téma stereotypně znehodnocují a využívají pro jistý „mediální úspěch“ (jako kdyby kvír osoby ve skrytu duše netoužily po tom, aby je všichni už konečně nechaly na pokoji). Téma trans* osob, kritika genderové binarity nebo jiných forem vnímání genderových identit je v české literatuře tématem prakticky neprozkoumaným. To, že se blížká na lepší časy předjela první česká dětská kniha věnující se otázce nebinárních osob Ani holka, ani kluk autorky Marto Kelbl, vydaná před třemi lety nakladatelstvím Paseka. Byla také první knihou, která roz(k)vířila český literární rybníček debatou o (ne)vhodnosti kvír dětských knih a zároveň se dostala do širšího povědomí českých čtenářů a čtenářek. To se bohužel žádné další knize s podobným tématem nepovedlo.

Mnohem známějším a zajímavým fenoménem jsou young adult kvír knihy, které se těší velké oblibě především mezi straight mileniálkami (ne, nepoužívám zde generické femininum). Nastává tak poněkud paradoxní situace, kde knihy pojednávající o zkušenostech jisté skupiny jsou psány díky zájmu skupiny jiné. Tím vzniká to, že se kvír postavy, teď už v příbězích, ve kterých jsou hlavními hrdiny*hrdinkami, přizpůsobují stereotypnímu a idealizovanému vnímání kvír osob svého čtenářstva - samozřejmě čest výjimkám. Neznamená to ale, že by straight lidé měli přestat číst kvír knihy, naopak by se kvír knihy neměly přizpůsobovat straight čtenářstvu a to především za účelem zisku.

Takže, až se s vámi bude zase nějaký člověk pokoušet debatovat nad tím, že v každé knize je černá lesba na vozičku, zeptejte se prosím, kde ty knihy jsou. S láskou a respektem k mému konzervativnímu kámoštvu musím podotknout, že se k těmto „vtipům“ uchylují lidé spíše z lenosti než z přesvědčení. Všem nemusí vždy dojít, že jejich chování může mít negativní dopad na psychiku kvír osob a ztěžovat tak například jejich vyoutování.

Ale kdo to kdy pochopí, kdo to kdy pochopí...

Kvířit či nekvířit povinnou četbu?

Příznávám, tento titul je zavádějící. Chcete-li nebo ne, povinná četba už totiž kvír je - maturovat totiž můžete například z knih Oscara Wilde, Arthura Rimbauda a Ladislava Fukse a to jsou jen ti, kteří svou kvír zkušenost otevřeně ventilovali. Je nadmíru zajímavé, že u výše zmíněných autorů je jejich homosexualita (resp. jejich neheterosexualita) dávana do kontextu s jejich výstřednostmi, obscénním chováním, revoltou proti společnosti a celkovou bizarností,

jako kdyby milovat tvora svého pohlaví samo o sobě nestačilo a muselo nutně být veřejným manifestem protispolečenského chování. „Výstřednost“ kvír osob často pochází z jejich vydědění at v reálné či psychické podobě a ze snahy narvat je co síly stačí do toxických, heteronormativních vzorců (přestože jim u nás ani není povolováno uzavírat manželství). Tito a jiní spisovatelé tak možná nebyli kvíři kvůli své „výstřednosti“, ale „výstřední“ kvůli své kvírnes.

Byla jsem vždy toho názoru, že by povinná/doporučená/maturitní četba měla žactvo a studentstvo nejen seznamovat s nejdůležitějšími díly světové a české literatury, ale i motivovat je ke čtení a rozšiřovat jejich obzory. Z tohoto důvodu neberu tematiku kvír povinné četby jako problematickou, stejně jako problematické nevnímám zařazení knih s náboženským ponaučením nebo výrazným politickým cítěním autora, respektuji také zařazení misogynní literatury v historickém kontextu. Vždyť je to hlavně o edukaci, o debatě. Literatura přece vždy byla politická a byla tvořena jako odraz světa autora*autorky a jako taková tak popisuje snahu o definici lidské zkušenosti. Knihy psané kvíři osobami jsou knihy psané lidmi, jsou tedy knihami všech.

Čtení jako nástroj empatie

Psaní a hlavně čtení totiž nikdy nebylo jen o prožívání příběhů. Právě přes ně se může čtenářstvo ztotožnit s příběhy lidí, o kterých by mimo literární svět ani neslyšelo, natož aby se zajímalo o jejich problémy. Musím uvést několik osobních příkladů. Velmi se změnilo mé vnímání rasy (a Afriky!) po dočtení Američanky Chimamandy Ngozi Adichie a Nejzasutější vzpomínky na lidi Mohameda Mbougara Sarra, na válku jako i na ženskou záležitost se dívám díky Pat Barker, stát za svobodou mne naučili Bídníci. V životě bych neměla tolik příležitostí pochopit tak rozličné životní zkušenosti, kdybych sama nebyla náruživou čtenářkou.

Svět přeci jen může být empatický, nebo vůbec nebýt. Je-li láska k druhým lidem radikální, pak to byla to láska k literatuře, která mne radikalizovala.

Kvíř radost v dobách kvíř smutku

Ovšem kvíř příběhy většinou více vypadají jako kvíř tragédie. V drtivé většině případů kvíř postavy, na rozdíl od svých heteronormativních variant, končí buďto tragicky, nebo alespoň špatně - jako kdyby jediná možnost, jak skončit jako kvíř osoba, bylo skončit špatně. V jakémkoliv momentu knihy, kdy to pro danou postavu vypadá alespoň trochu růžově, si můžete být jistí tím, že bude mít autonehodu (ach, ty lesby na vozičku!) nebo do ní uhoří blesk. Hledat tak kvíř radost v literatuře v tomto období kvíř smutku, v období kdy je veřejně normalizované útočit a zesměšňovat naše spoluobčanstvo, je nanejvýš náročný úkol. Přesto věřím, že není hned nutné všet hlavu, alespoň pro to, abychom přes svůj smutek nepřehlíželi bezpráví.

napsala Apolena Vondrašová

FEJETON

Vlezte si do svých krabic (ale jsou jenom dvě)

Když otevřeme nějaký dotazník, většinou na nás jako první vyskočí ta dobře známá otázka „Jaké je vaše pohlaví?“ a pod ní se krčí dvě krásné možnosti: žena, muž. Jasně, pro mnohé tohle není žádný problém, nemusí přemýšlet, zaškrtnou svou odpověď a jdou dál. Někdo se ale může na téhle první zdánlivě primitivní otázce zaseknout nejvíc.

Člověk se narodí a všichni kolem se ho hned snaží roztrdit na určitou hromadu. Tváří se, že musí osobu hodit buď do papíru, nebo do plastu a úplně ignorují fakt, že každý člověk vlastně patří do bioodpadu. Možná všichni strávili tolik času lámáním si hlavy nad binární soustavou v hodinách IVT, že teď všechno vidí jen jako jedničky a nuly.

Co se týče barev, je pro ně všechno černobílé, a když se jich na něco zeptáte, nikdy neodpoví „možná“, „spíš ano“ nebo „asi ne“, znají totiž jen odpovědi ano a ne. Vždyť na světě žije víc než 8 miliard lidí. Jak velká je pravděpodobnost, že je všechny můžeme rozdělit do pouhých dvou skupin? Když chce někdo oznámit svému okolí, že je nebinární, musí se připravit na vlnu kousavých otázek a nárazek. Ať už je to tvrzení, že nic takového neexistuje a že jste to, čím jste se narodili (takže brečící nemluvnata, hádám), nebo až alarmující zájem o vaše genitálie a chromozomy, anebo nějaká rádoby vtipná poznámka o tom, že se identifikujete jako jednorozec,

helikoptéra nebo žehlící prkno. Lidstvo se očividně ve svém vývoji posunulo tak daleko, že automaticky předpokládá, že pokud nejste muž ani žena, tak vlastně nejste člověk. Neexistujete, nezasloužíte si místo ve společnosti a už vůbec ne respekt. Nikdo si nevzpomene na to, že vlastně existuje víc čísel než jedna a nula a víc barev než černá a bílá. Vlezte si do svých krabic a zalepte je kobercovkou, aby se nikdo nikdy nedostal ven. Je poznat, že opravdu žijeme v roce 111 1110 1010.

napsala Magdaléna Lazarová